

LIVET TILLSAMMANS

Åren efter 40

BRITT-MARIE WALLIN

Självbiografisk berättelse

Vad hände sen? har människor som läst min bok "Att sjunga på skarven" frågat. När jag började göra självbiografiska nedslag i åren efter 40 ville jag koncentrera mig på den tillvaro som förändrades i grunden efter mötet med min livskamrat. Yrkesarbete och författande, egna aktiviteter och vänskaper skildras inte här.

Jag bifogar två sommardagböcker från slutet av 90-talet i ett Appendix.

Sollentuna i mars 2014

Britt-Marie

Denna stränga vinter som ger frostrosor här och var, ligger Lars och jag i varsin del av vinkelsoffan. Jag ligger på min högra sida med armen sträckt över huvudet och Lars som ligger på rygg sträcker sin vänstra arm mot mej. Vi håller varandra i handen, blodet pulserar och värmer våra händer och frostrosorna tinar upp.

Minns du en gång när vi var med Märta vid Café Brygghuset? säger jag. Vi låg på gräsmattan, du och Märta en halvmeter ovanför mej så att min högra arm nådde hennes hand och när du hade somnat höll Märta och jag varandra i handen tills hon också somnade, minns du det? Ja, Lars minns.

Det var en ljuvlig sommardag, vi hade fikat och ätit deras goda tårta och sjöfåglar skrånade och barn ropade. Hon och jag sökte varandras händer som vi inte gjort förut, kanske på grund av den plötsliga närheten, vi hade inte planerat att hålla varandra i handen som man gör när man sitter i en soffa till exempel. Det här kommer jag aldrig att glömma, tänkte jag inom mej. Det varma greppet, som en navelsträng.

Navelsträng? Vem var då mor och vem var barn... det växlade mellan oss. För det mesta var vi jämbördiga. Det var sällan jag sa "min svärmor", jag sa bara "Märta".

Hon blev min nära vän, en vän som man kan smyga sin hand i.

Jag har ett kort på Märta och mej där vi står på den smala bron över Halvfaridammen. Skyar på himlen, mörkt stort vatten. Vi skrattar in i kameran, jag som är längre än hon håller armen om henne, det ser beskyddande ut. Jag minns att vi såg en örn glidflyga över himlavalvet den gången. Fotot är taget i slutet av 80-talet och det slår mej att Märta bara är något år äldre än vad jag är nu. Vi ser båda unga och kraftfulla ut!

Det snöar utanför mina fönster och jag ser på vykortet jag fått från Hjördis som visar ett snöhöljt Assisi. Inte så konstigt för nu i slutet av februari visar TV bilder från valet i Italien, ett ymnigt snöfall virvlar över Rom. Assisi då? Märta gick en sommar när hon var 70 år en skrivarkurs i Bohuslän och det finaste hon skrev var en dikt om det berömda rosettfönstret i Franciskus Basilika. Jag hittar inte dikten nu, men när jag letar i lådan där jag sparat flera brev och öppnar det första, så börjar det så här: "Kära Britt-Marie! Kära Lars! Hej, och tack för senast! Jag känner en varm gemenskap med er, och Britt-Marie, det är inte bara som din svärmor utan det är något mycket mera

och djupare. Och jag förstår att mellan er råder en varm och innerlig kärlek, livets största gåva till oss människor.”

När jag fick Lars fick jag också en ny hembygd. Jag är ofta där i tankarna. Jag berättade nyss om fotot på Märta och mej där vi står med en del av Ljusnan omkring oss och jag tänker på Ewert Ljusbergs text till en av Evert Taubes vackraste sånger, ”Så skimrande var aldrig havet”. När Lars fyllde 50 år hade jag sjungit in den på band på härjedalska, jag trodde mej inte om att klara av att sjunga den rakt upp och ned under middagen. Typiskt nog trasslade det med uppspelningen, men han fick höra den i efterhand. ”Sô blank var alder Halvfarloken” börjar den och i slutraden finns mitt favoritord för älskling, *go'knul*.

I går avslutades VM i Val di Fiemme med Sveriges guldmedalj på femmilen. Bilderna därifrån med blå himmel, bergstoppar och lägre vålar, ja bergsryggar på svenska, och solen gnistrande i skidspåren. Med ens var jag tillbaka, vinterveckan jag tillbringade i Lars föräldrahem, det var min första vinter i fjällen överhuvudtaget. Vi åkte förbi Kolvallen bort till Skärsjövålen med slalombacke och servering. Det var påsk och en fantastisk vårvinter, vi satt på renfällar och fikade. Barn i alla åldrar susade nedför backarna. Det var Lars, Märta och jag.

Nästa dag körde vi åt ett annat håll, till Husberget. Där bor fortfarande några familjer, vi körde förbi stugorna bort till en vedstapel, hög och bred, vi ställde oss med ryggarna mot vedtraven och ansiktena vända mot solen. Vi slöt ögonen. Så här stod vi i min familj när jag växte upp, kände värmen mot kinderna och lukten från kådan som vällde fram ur det ljusa träet, det var i Nackareservatet.

När man ser något för första gången känner man sig nyfödd. Jag sov på övervåningen, i pojkrummet med den mäktiga siluetten av Sonfjället utanför fönstret. Jag tänkte: Hur formas en människa som växer upp med denna utsikt?

Det här var enda gången jag besökte Hede på vintern. Det känns fint att återvända dit i tanken dom här dagarna när trädgården är ett helt vinterlandskap i miniatyr, och solen står lågt med thujornas blå skuggor som blir till dalgångar.

Vad är en påsk utan lammstek? Inger och Bengt bodde i sin stuga och var med på middagen när Lars serverade sitt paradnummer: mycket vitlök och provencalska kryddor. Storasyster påminner oss fortfarande om detta påskalamm...

Det påminner mej i min tur om den första middagen han bjöd mej på, där i ”rymdhuset” på 14:e våningen. Det var en paj med Keso och spenat och jag beundrade hans prestigelöshet. Då hade jag ännu inte sett efterrätten – en djup tallrik full med hjortronsylt, nej mylta var det, och vaniljglass...

Vad innehåller en människa? Lite filosofisk blir man på Nyårsdagen och jag tänker både konkret och i överförd bemärkelse: han står där iklädd den rutiga flanellskjortan som är julklapps-present från dottern, renskinnsvästen och dom stiliga byxorna av tunt ylle som nyss hämtats från kemtvätten. Jag öppnar västen, slingrar armarna innanför den och runt överkroppen och trycker oss mot varandra. Då kommer tanken: vad innehåller en älskad människa?

Dom här dagarna har jag smörjt in hans rygg och klickat tunt med cortisonsalva på utsatta ställen. Böj dig framåt! och när han gör det, sätter händerna på knäna så att jag kommer åt ända ned mot höfterna, ja då stannar jag upp och bara tittar. En häftig ömhetskänsla fyller mig, en stöt för bröstet brukar man säga. Jag ser samma bild framför mig som för många år sedan då vi träffades. Huden har inte åldrats, höfterna är smala som förr, jeanshöfter skulle jag vilja kalla dom. Alltid på väg, i rörelse, lätta steg.

Jag minns att jag upplevde honom som en fjäril. Jag sa till mig själv att jag aldrig skulle få hindra honom, han var en människa som rörde sig fritt och jag satt tårögd, av glädje och smärta, och betraktade mina tankar, accepterade att jag inte kunde följa efter. Min ande kunde göra det, men inte kroppen.

Två veckor kring påsken 1987 var vi på Mallorca. Vi lånade ett hus, det var kallt på nätterna och försommarvärme på dagarna. Vågade man bada? Vi åkte till närmsta strand, la oss på sanden, få andra människor var där och ingen enda badade. Vi provar! sa vi och vadade ut försiktigt bland vågorna. Hu så kallt, jag drog mig tillbaka. Lars stod med vatten upp till knäna, med armarna höjda mot solen och havet, och jag såg honom stå där i dom små, glansiga badbyxorna lika ljusblå som himlen. Dom där oändligt smala höfterna, som även på håll passade precis till mina händer. Håret var blont, lockigt och halvlångt. Sen drack vi en drink på caféet innan vi körde den andra vägen hemåt, förbi dom låga pinjerna och närmade oss Puertan söderifrån. Här fanns en del turister, men vi bodde i den gamla byn eller snarare staden Andraitx och fortsatte alltså upp mot bergen och vårt hus. Varje halvtimme hörde vi spröd klockklang från rådhuset. Där satt vi sedan och åt på terrassen med utsikt mot havet långt borta.

Vi hade hört musik på kvällarna, dova trumslag och trumpetliknande ljud, man tycktes öva i närheten. Öva på vad? Några dagar senare, på Långfredagens kväll, hade vi lagt oss tidigt. Klockan tio hördes rytmiska trumslag och vi gick ut i mörkret, ställde oss vid stenvallen och tittade ner mot byn. Musiken och mumlandet kom närmare och människor samlades i gränderna. En procession ledd av en vagn med en Jesusstaty drogs av några människor i kåpor, följda av trumslagarpojkar. Dova ljud. Vi följde andlöst skådespelet, stod som fastnaglade i det höga gräset. Alla var ute, var det bara vi som inte visste om att detta skulle ske? Pensionärsvänner som bodde här sedan flera år visste inte om något påskfirande ... Men deras finca låg ju också en bit utanför stan.

På Påskdagen ringde kyrkklockorna som om dom blivit galna, och trummorna och trumpeterna gav uttryck åt samma glädje: Kristus är uppstånden! Dramat med dom förstämde trummorna, som hade förberetts i veckor innan, och som utspelades likadant år efter år, fick vi vara med om och tillsammans förstå innebörden.

När vi återvände i augusti samma år, när hettan och torkan bränt bort den saftiga grönskan som frodas i april upptäckte vi att vi – av Guds försyn? – hade undgått en olycka. Där vi stått vid stenvallen i mörkret fanns två halvmeterdjupa gropar, klädda med cement och med spetsiga kanter. Ett par meters mellanrum, och varje grop en halvmeter bred.

När jag sa att vi satt på terrassen och åt, så glömde jag att berätta att Lars handlade all mat till oss i byns affärer. Han var van sedan resorna med förra familjen till Jugoslavien och Grekland att tala svenska och lätt göra sig förstådd!

Behöver jag säga att jag inte trott mej om att återse Medelhavet och vara trygg och förälskad? Det tänker jag på när det är nytt år. Tankarna började skjuta fart för en vecka sedan, vid julklappsutdelningen. Jag fick en fickalmanacka, den här gången av blodrött läder. Den är liten, ryms nästan i min hand, och jag kände på lädret och det var som om den stod i förbund med mitt hjärta, med blodet. Jag började nästan gråta. Satte mej i soffan och höll om honom, kysste hans hals. Han hade sagt: Med den får du också mej för ett helt år framåt! Vid julklappsutdelningen mindes jag också en teckning jag gjorde kort efter det att vi träffats: en abstrakt känsla, som en vind, och i mitten en prinsessgestalt med en krona på huvudet. "Du skapar mig ny", stod det. Jag känner en stark rörelse genom kroppen och upplever denna tid igen.

Vad menar jag när jag säger så här: När Lars fick mej fick han också Afrika?

I dagarna har det varit presidentval i Kenya, och den som valts heter Uhuru Kenyatta. "Uhuru" som i "frihet", och som i Uhuru Park, den stora parken i Nairobi som är avbildad i tidningen idag. Så många bilder trängs innanför ögonlocken ... det var där det stora demonstrationståget avslutade sin marsch den sista dagen av World Social Forum år 2007. Lars hade haft en släng av magsjuka men gick ändå med i tåget, som slingrade sej genom ett av slumområdena fram till den fina stadskärnan.

Slutet av januari: en snöstorm över Holland höll på att stoppa flyget. Resan var arrangerad av ABF, det var för få medlemmar från Attac för att dom skulle kunna bilda en egen grupp. Under nio dagar, varav dom sista var avsedda för valfria aktiviteter, skulle dom tillsammans med 60 000 gräsrots-aktivister från hela världen visa att EN ANNAN VÄRLD ÄR MÖJLIG.

"Du måste hänga med! Ta vara på tillfället att uppleva Afrika!" Jag hade talat mej varm för den här möjligheten länge, puffat på och viftat bort Lars tveksamhet. Och under året innan hade vi fem seminarier med Afrikatema hemma hos oss. Varje gång var det en afrikansk föredragshållare med sitt specialområde, följt av engagerade samtal. Nyfikenheten växte med kunskapen ... och till att kicka igång det hela kunde vi inte haft någon bättre än Fred Ouko.

Det var i början av juni minns jag, Lars hade varit i stan och hämtat upp Fred som kom direkt från Tällberg Forum där han satt i styrelsen som ungdomsrepresentant. In genom dörren hoppar en ung man på kryckor. Hans handikapp var polio som han fått vid två års ålder. Hans energi gjorde oss under kvällen matta, skrattande och häpna. Fred hade startat utbildning och entreprenörskap för handikappade ungdomar i Kibera, den största slumstaden i Nairobi. Han skulle bli en god vän och besöka oss varje år, men det visste vi inte då.

Vi hade en annan afrikansk anknytning som gjorde förväntningarna stora. Ett år innan hade vi blivit faddrar till en flyktingfamilj från Uganda. Det var något jag hade velat länge, och det var ett märkligt sammanträffande att familjen vi blev tilldelad kom från ett land där jag tillbringat tre månader 1970 - på ett stipendium vid Makerere, det ansedda universitetet i Kampala. Och familjens hembygd var den region där jag tillbringat en vecka med studenterna som gick sista året på läkarutbildningen. Två av kvinnorna hade bott några år i Nairobi innan dom kom till Sverige, och två av barnen som var över 18 år, och alltså inte fick följa med, bodde kvar där. Lars skulle få träffa dom och vara en länk till Sverige!

Nu är vi tillbaka på WSF. Som alltid på Lars resor är jag en mus i hans ficka på T-shirten. Hans sinnen registrerar och via mobilen hör och ser jag allt som händer, träffar nya vänner, smakar på exotiska frukter, känner den fuktiga värmen, energin som stiger ur detta myller.

En av dagarna står EU:s handelsavtal EPA i centrum. I dom afrikanska länderna organiserar sej motståndet mot dessa avtal som missgynnar småbönder som inte kan konkurrera med europeiska varor med dumpade priser. Lars träffar Joyce som arbetar med böndernas villkor och utveckling, och Erastus, som är bonde och arbetar med förädling av produkter. Han deltar i demonstrationen tillsammans med dom och ett av hans foton kommer att illustrera en artikel i tidskriften "Mana".

Jag minns hemkomsten från min första Afrikaresa – det var ett "före" och ett "efter". Lars hade också fångats och var förälskad när han återvände till vinter och snö. Han hade gjort sitt livs resa, och senare skulle han säga att ingenting kunde toppa den. Den 18-årige sonen i vår fadderfamilj hade inga identitetshandlingar i Kenya, men sådana går att köpa och Lars hade lämnat en ansevärd summa för detta. Han hade räddat ett liv, hindrat att den unge killen blev deporterad till ett läger. Allvarligt sa Lars till mej: "Jag skulle kunna betala hundra tusen kronor om det behövdes." Han var passionerad, omdömeslös.

Det var underbart och oroligt att se.

Den här resan innebar ett språng till en ny kontinent, men var också en uppföljning av vårt engagemang i världen. Det första European Social Forum skulle hållas i Florens, och jag som gjort min första utlandsresa till Italien när jag var fjorton år, betagits av detta Florens ... jag ville vara den lilla musen i Lars jackficka igen. Året var 2002, det var november och småkallt, men en halv miljon människor samlades till en demonstration genom staden. Dom höll sej varma med slagord som "Alla som hatar Berlusconi hoppar nu!" och uppmaningar riktade mot USA och en fruktad invasion av Irak. När mobilen ringde hördes i bakgrunden en kör sjunga den vackra "Bella ciao", i stämmor!

I en affär på Ponte Vecchio hade jag köpt mina första högklackade skor. När jag träffade Lars kunde jag inte veta att jag skulle "återse" den butiken och i andanom ta på mej de röda urringade skorna med klack ...

Inte konstigt att jag associerar till Italien dom här vårvinterveckorna när vi lyssnar till Radioföljetongen. Det är en italiensk samtidsroman som utspelar sej i en liten hamnstad i Toscana och följer unga människors uppväxt i ett krackelerande samhälle.

Genom Lars och min livsväv löper en röd tråd, både i bokstavlig och överförd bemärkelse. När vi träffades fick jag åter möjlighet att engagera mej i solidaritetsarbete, både här hemma och inter-

nationellt. Jag tänker på ordet "livskamrat", som vi använder om varandra, och om dom värderingar som vi förknippar ordet med.

Kärlekens rötter hämtar näring ur en gemensam värdejord.

Det förra kapitlet får spilla över på det här nya. I vintras träffade Lars en ung kvinna som arbetar med Forum Syds organisation i Kenya. Hon var här på en veckas utbildning, och han tog henne på sightseeing i Stockholm. Vi hade massor av snö och tjugo minusgrader och Hellen var påpälsad och lyste av glädje! I går kom det ett sms från henne: En svensk kvinna reser hem idag och jag vill skicka med henne en *Maasai blanket* som du kan värma dej med för jag har hört att ni fortfarande har kallt väder. Ungefär så skrev hon.

Nu är det första helgen i maj och Lars är i Malmö och hälsar på Cissi och Ulrika och deras familjer. När jag ringer sitter han i soffan tillsammans med Theo som är tre och ett halvt år gammal, och jag hör bruset av tåg och förstår att dom tittar på filmen "Morfar åker pendeltåg" som han spelade in förra sommaren och la ut på Youtube. Det var när Theo hade varit här och vi fått uppleva hans passion för tåg ! Klippet är nu visat 250 gånger ...

I den här stunden förs jag tillbaka tjugo år i tiden, när vi var tillsammans med min systers barnbarn Josef under hans första år och kom honom nära. Jag återkommer till det.

Dom här raderna visar att livet med Lars gett mej närhet till barn fastän vi inte har några egna.

Majdagarna nu påminner mej om mina första möten med Lars kloka och vackra döttrar, som då var 21 och 18 år gamla. Lars ville inte börja om med småbarn, och jag var glad över det – jag var drygt 40 år och på den tiden var det sällsynt att föda barn så sent. Dessutom visste jag att jag inte skulle orka ta hand om barn. Det var fascinerande att följa döttrarna ut i livet, dom hade flyttat hemifrån och börjat plugga först i Göteborg, sedan i Lund och Malmö. Jag var ingen inträngling och jag behövde inte ta på mej en mammaroll. Jag har alltid varit "Britt-Marie" och ingått i begreppet "pappa och Britt-Marie". Eftersom dom äldsta barnbarnen Tim och Thea är vuxen respektive snart tonåring har jag länge varit "morfar och Britt-Marie"...

Men för att följa ett litet barn behöver man vara nära också geografiskt. Trots att Josef bodde utanför Uppsala blev vi hans vänner därför att Lars kunde hämta honom i bilen på morgonen och köra hem honom på eftermiddagen. Dom hade sin tid tillsammans då och här hemma väntade jag – det blev som en ritual. Speciellt sen jag började tala in sagor på kassett, då lyssnade dom gemensamt och Josef kunde dom utantill, vilket förstås inspirerade mej till storverk !

Sommaren innan Josef fyllde två år skulle familjen flytta till Zambia och bo där i tre år. Hur skulle vi kunna hålla kontakten? Jo, genom sagorna förstås. Josef ville inte tala i telefonen, då blev han ledsen, men sagorna lyssnade han till och när familjen kom på Sverigebesök på sommar- och jullov knöt vi ihop oss som om ingenting hade hänt.

Det var underbart att se förtroendet mellan dom två, hur Josef följde Lars i allt och gjorde precis som han. Vi klarade oss igenom trotsåldern: "Nu åker jag tillbaka till Britt-Marie, du ska väl stanna kvar?" sa Lars när han kört ända till Vänge och inte visste om han skulle få med sej ungen. "Nej!" blev svaret på den formuleringen.

Så småningom ville lillasyster Amira börja göra utflykter på egen hand. Vi funderade ut lekar och annat som hon skulle tycka om. När dagen var slut räknade vi ihop sakerna vi hade gjort, och det blev sju stycken till Amiras förtjusning.

"Och så satt vi och slog med en sked i golvet", tillade Lars. Det gick Amira med på ! Senare skulle hon erkänna att hon varit rädd för att bli ledsen och vilja åka hem mitt i ...

Hon och lillebror Jakob skulle också få några sagor.

Jag har tagit en paus i berättandet och satt mej på altanen. Vi har överraskande snabbt fått försommar, solen är het och fåglarna kvittrar. Fötterna vilar på trädäcket, samma trädäck som på fotot jag håller i handen: Amira ligger på mage på golvet med "tigerkudden" under sej, hon kisar skälmskt in i kameran. Tigerkudden har våra barnbekanta suttit på i bilen när dom behövt komma högre upp. Den är stor och tjock och har ett kuddvar av tigerrandig teddy-plysch, och det är mamma som en gång sydde det.

Dom nu vuxna barnen skrattar när dom ser den. Och en ny generation kommer också att göra det.

I går när prydnadsäppelträdet slagit ut hade vi en musikstund med en ung pianist som spelade Bach och Chopin på ett stort keyboard. Vi var åtta personer i publiken, en bra mix av människor och åldrar. Där satt Elizabeth som fyller 22 år snart och Blom som är 7 år och riktigt bra på att sitta stilla... Dom två ingår i vår barnaskara, ja så här började det: när vi blev faddrar för en flyktingfamilj bjöd vi hem allihop på Luciafirande. Dom satt hopträngda i sofforna och jag minns trettonåringens runda och rädda ögon. Hur skulle dom bli mindre rädda? tänkte jag.

Vad älskade jag att göra i hennes ålder? Jag spelade gitarr. På ABF-kurser. Jag kan fortfarande känna lukten av träet och hur min hand smeker den sidenmjuka ytan. Så nu köpte jag en gitarr till Elizabeth och hon började en studiecirkel. Ett lyckokast! tänker jag nu när vi efter musikstunden

vid fikaten och tårtan pratar om musik som vi gillar, och jag berättar att jag då och då får en länk mailad till mig med musik som hon lyssnar på nuförtiden.

Blom föddes när familjen varit ett år i Sverige. Hon har inte döpts men på sätt och vis är hon mitt gudbarn för hennes andra namn är "Marie" efter mej. Dom bor en kvarts resa från oss bara, Lars har hämtat henne så att vi kunnat följa henne genom åren. Hon har sitt förkläde hängande i köket. Men nu är bakningens tid förbi, alla gånger som hon och Lars gjort muffins tillsammans, eller något annat som Blom stolt haft med sej hem. Målat har vi gjort, läst högt, undersökt fågelholken, planterat blommor i trädgården och målat påskägg.

Är min tid som sagoberättare också förbi? Blom har inte fått någon egen saga som dom andra barnen. Jag undrar vad hon kommer att minnas en gång? Den meningen för mej in i en saknad, saknaden efter egna barn. Jag känner mej tacksam mot livet som skickat barn i vår väg, men man måste vara nära för att lära känna dom och det är inte självklart att andras barn finns där på samma sätt.

Både Lars och jag har stora öron, Lars örsnibbar är stora och mina överdelar påminner om fladdrande elefantditen. Ibland har vi föreställt oss ungen som ärvt just dom delarna, skrattat åt tanken ...

Tiden går. Hur handskas man med det som går förlorat? När jag tänker på livet med Lars och vad det gett mej är "förluster" också ett tema. Hur gör man minnena lika verkliga som händelserna ifråga?

När jag träffade Lars hade han ett guldblont hårsvall med lockar. Nu har håret glesnat uppe på huvudet och när han klipper sej kort har han ett annat utseende än förr. I vår har han låtit håret växa, och efter en period med hårtestar som står rakt upp - en tid som för mej varit svår att åse måste jag bekänna - har det vuxit så att självfallet kommit tillbaka och nu efter flödande soliga dagar lyser manen silvervit mot plommonträdets blommor. Jag har tagit en bild i profil av denne vackre man, och när jag sticker in handen ifrån nacken och upp i håret förstår jag hur minnena blir verklighet: man lägger dom på varandra som ett raster.

Som när man förr i världen framkallade fotografier.

I natt drömde jag att jag åt rostade insekter, dom var vackra och såg ut som syrsor. Men när jag vände på en blev den äcklig, brun och fet ... Aha, nu förstår jag vart min berättelse är på väg. "Jag ska ta dej till Provence !" utbrast Lars på våren 1988. Skulle jag klara ett okänt resmål? "Jag ska ta ..." nynnade jag. Med hjälp av pappas perfekta franska hade vi hyrt ett hus på landsbygden, i byn La Garde Freinet uppe i bergen.

När jag talar in det här på bandspelaren är det första dagen i juni och vi har som många gånger förr lånat vännen Margaretas vackra vindsvåning i stan. Det är Stockholm Marathon i dag, och jag har suttit på terrassen och hört polisens brummande trollsländor cirkla över stan, blandat med måsarnas skri och där! de första tornseglarna. Lars har hängt på sej kamerorna - han har blivit en tekniskt och konstnärligt driven fotograf som alltid mättar min bildhunger - för att fånga dom svettiga löparna. Men det är inte ett foto jag vill se. Jag lägger mej på rygg på sängen: dom vitkalkade väggarna, brunsvarta bjälkar i taket och på väggen Tavlan. Jag ser en terrass vid Medelhavet, bord och stolar, vinrankor med blå druvor, blommor. Ingen sitter vid bordet men det ser bebott ut. Nu får jag syn på den lilla flickan målad i tunna färger som kikar fram bakom hörnet - och med ens är jag där.

Lars måste ha haft övermänskliga krafter för vi släpade med oss min tjocka madrass gjord av massivt skumgummi (det visade sej vara en bra idé.) Sent på kvällen rullade vi in i byn och jag skickade iväg honom att ringa på dörren. Livrädd som jag var att vår värd skulle tala franska med mej och förvänta sej ett flytande svar.

Det var en snygg medelålders man som öppnade och sa: "Monsieur Britt-Marie Wallin?" Han visade sig vara gymnasielärare i engelska i St Tropez, men bondpojke uppvuxen i trakten. Vi körde några kilometer genom fält med vinodlingar. När huset låstes upp välldes en stinkande lukt ut. Lars fick snart astmabesvär. Det var först senare gåtan löste sej: DDT hade sprejats så att vi skulle slippa vår värds speciella hatobjekt, kackerlackorna. Kackerlackorna som på provencalska heter "boudragas". När vi åt frukost i solskenet utanför huset såg vi två stycken och förstod varför han nöjt hade sniffat in den starka lukten ... (Dom var groteska, värre än dom jag drömde om i natt.) När Ulrika och hennes pojkvän, som senare skulle bli pappa till Tim, hälsade på oss tog vår värd med oss upp på det högsta berget där han byggde ännu ett hus. Undrande fick vi syn på två uni-

formerade vakter som spanade ut över landskapet. Dom spanar efter bränder, fick vi veta. En perfekt utkiksplats, vi såg tjugo mil in i Italien och söderut hela Rivieran och havet.

Fortfarande är upplevelsen en av mina favoriter för visualiseringar. Jag går via den hemlighetsfulla Tavlan som är här och nu, till utsikten från berget ... En sak höll jag på att glömma: fotografiet jag tog när en "boudraga" satte sej på fransmannens skjortärm.

Ja, att drömma sej tillbaka till dom tidiga somrarna med Lars för mej naturligtvis till den första sommaren, när allt var en början. Men jag tar en omväg. Vi fick vara med om nåden att få ett nytt liv, och detta hände under en av resorna till Mallorca. Jag citerar ur en novell jag skrev och som lästes i radion:

Hav, vita stränder innan de landar. På flygplatsen larmande turister. Genom hyrbilens öppna tak hörs friheten smattra i vinden. På ett backkrön dyker en mötande bil upp på fel sida.

Ljud av plåt som demoleras, sedan tyst. De har slagit runt en gång, två gånger. De första ödesmättade orden. Lever du?

Förunderligt, de lever. Hennes älskade matar henne, vänder henne en gång varje timme. De gråter, försiktigt. Gråten är vår vän, säger han. Det skall dröja innan de kan tala om det som hänt. Men deras ögon säger till varandra: nu kan ingenting skilja oss åt.

Efter sjukhusveckan bodde vi hos våra nyfunna vänner. "Ängeln Lars" kallade dom honom. Han lagade middagarna också, för dom kunde knappt koka ägg. Det gällde att bevaka kotletterna så att inte någon av alla katterna hoppade fram under sängen ...

Hur var det första mötet med min nya hembygd? Jag kommer att tänka på det idag när jag ser rallar-rosor på banvallen här i Helenelund. Och minns Björnrike i sommarskrud: de rödlila stänglarna lyser tätt i barrskogen och längs stigarna.

Jag hade arbetat någon tid i norra Sverige och längtade tillbaka. Lars fann på råd: "Vi hyr en Kombi och lägger en tjock madrass baktill, där kan du vila." Det var i midsommartid, två månader efter att vi hade träffats och vi fick låna en fjällstuga av en kollega. (Hans två stugor skulle bli vår bas under som-marsemestrarna, och hans hjortronställen var dom rikaste så långt ögat såg.) Men jag hade varit i kustnära trakter, och visste bara en sak om fjällen, nämligen myggen! I min ljusblå Fjällrävenjacka, handskar, mössa och halsduk och med myggstiftet i fickan rusade jag den korta vägen till stugdörren och slog igen den efter mej. Gick fram till fönstren och tappade nästan andan. Långt borta och nära låg Sonfjället med vitt på hjässan. Jag gick ut på balkongen och sträckte armarna uppåt och utåt och stod så länge.

Myggorna då? Det fanns inga. Vi låg nakna i solen på trädäcket som löpte runt övervåningen. Inga människor syntes i närheten, men en gång såg vi en stor hare som med lyftat framben sniffade med nosen åt vårt håll. Bara bruset från forsen hördes.

Huset vi bor i sedan tjugo år köpte vi för att gaveln ser ut som den där fjällstugan, och för den stora tallens skull. Jag lärde känna trakten genom utflykter, och den första gick naturligtvis till Märta i Hede. Det blev också många resor i bygdens historia, berättelser om människor som levt och lever där. Genom åren fortsatte detta i och med Märta's brevskrivande. Hon skickade med urklipp som hon trodde skulle intressera, t ex allt som rörde det samiska och krönikor i Länstidningen skrivna av Peter Mosskin, en gemensam favoritförfattare. Då läste Lars högt!

När Kalle och Märta 1952 flyttade in i egna huset på byn hyste dom ortens bibliotek där. När jag öppnar ett av breven från Märta ser jag att hon kommenterar en dikt jag skickat av Carl-Erik af Geijerstam. Den heter "Tystnaden". Hon skriver att hon ofta tänker på den och särskilt hans kommentar till den sista strofen: "Kanske denna strof också handlar om att bli gammal, att inte orka med så mycket, men ändå på något vis vara oberoende av sitt åldrande. Ens förväntan på livet befinner sej i ett lågt läge, där allt lever sitt liv i sin vanlighet. Jag behöver inte längre bli något utan bär med mej det som finns och även det som tystnaden håller i beredskap – det samlade livsögonblicket med dess klarhet och inbjudan att åter börja."

Ja, det är lätt att fara i väg i tanken. Nu föreslår jag att vi besöker Stina i Baggårn, som är i fäboden vid Stockån, för att få vara med om messmör- och mesosttillverkning. Framåt kvällen kommer Lars med öringar och jag ser förskräckt hur dom hoppar i stekpannan. Så färsk fisk har jag nog aldrig ätit ...

När Märta kom ner till julen fick vi den färdiga osten i julklapp, och blåbär, hallon och hjortron förstås. Apropå bär: det passar bra att sticka in några ord om Märtas besök hos oss på somrarna. Det var några lugna och sköna dagar med samtal och högläsning och sightseeing. En gång tog vi vara på vår rikliga skörd av röda vinbär och gjorde gelé. På etiketterna på glasburkarna skrev jag MÄLARBRIS – för det var ju början på våra respektive förnamn.

Lars har gjort en klassresa. Hur lång den resan är förstod jag när vi kom till Säterberget, platsen där Lars tillbringade sina första fem sex år. Det kändes högtidligt att köra dit upp. Vi steg ur bilen och såg några renoverade fritidshus uppe i skogen och när man vände sej om var det utsikt mot Hede till. Jag har trott att dom tre familjerna som bodde där hade det lika fattigt. Det är först nu, en kväll år 2013 när jag ber Lars berätta mer, som jag förstår. Det fanns två bondgårdar, och korna "buförde" man till närliggande fäbodas sommartid. Kalles och Märtas stuga var bara "ett tapetserat staket" som Lars benämner det nu. Ingen el eller vatten inne förstås, men en kallkälla som inte frös – dock kunde vattnet i hinken inomhus få en spegel av is på vinternätterna. Snö skottades upp mot fönstren för isoleringens skull. Kalle jobbade med hårt arbete i skogen vintertid, var periodvis arbetslös. Men värmen då? Ja, man satte klockan på ringning för att gå upp på natten och lägga in mer ved i järnspisen.

Jag hoppas att Lars skriver ner sina minnen från barndomen, som han som yngsta barnet av fyra upplevde som trygg och varm. Och full av äventyr i naturen inpå knuten.

Sensommar, skördetid. Små röda tomater som smälter i munnen, jag tar in luktärter varje dag. Plom- monträden dignar i år. Sommarslut betyder också den årliga Vandringen, från vilken Lars kommer tillbaka med doft av myr i kläder och hår. Jag längtar efter det här, att länge stå och krama och snusa.

När vi träffades hade traditionen redan etablerats. Märta, och Lars syskon Inger, Henry och Monica med respektive hade vandrat upp på Särvfjället och strött askan efter Kalle på det vackraste stället. Den här helgen har sin ritual. Man startar på lördagsmorgonen klockan nio och är tillbaka till middagen. Vid ett-tiden är det antingen jag eller Lars som ringer. Sen vandringen videofilmats vet jag precis var dom befinner sej och hur det ser ut. Ibland är ytterligare en släkting eller vän med. Efter Märtas död för sju år sedan ströddes askan på samma ställe.

Året därpå hände något märkligt. När dom satt däruppe kom en vit ren med vackra horn och ställde sej och tittade på den lilla flocken av människor. Den stod där en stund, kanske trettio meter bort, sprang sedan i en cirkel omkring dom, varpå den försvann. Efter det ser jag med speciella ögon på tavlan som Märta vävde till min 60-årsdag, och som visar renar som springer på fjället. En av renarna är vit.

Inför senaste Vandrigen hade jag planerat för en ritual, det skulle handla om jord och vatten och förbinda våra ursprung med oss själv och varandra. Lars kom tillbaka med jord i en påse, det var inte myrmark vilket jag hade önskat för doftens skull, men ren *förna* från Kolvallen där systrarna Inger och Monica har sina stugor. Det passade utmärkt eftersom hortensian som växer i mitten på vår nyplan-tering vill ha surt ph-värde. När SNOKarna startade sina vandringar efter sommarlovet gick den första turen till Söderbysjön i hjärtat av Nackareservatet, min barndoms insjö. Där hämtade Lars en flaska med vatten.

I söndags ägde ceremonin rum. En vecka in i september har vi fortfarande Medelhavsvärme på altanen. Vår goda vän Elisabet var inbjuden att delta. Jorden grävdes ner runt busken. Jag var klädd i bikini, och när Elisabet hällde dom första dropparna på hjässan tjöt jag till och hoppade omkring: Iskallt ! När hon lät det rinna över bröstet fylldes jag av den underbara känslan att ha doppat sej och aldrig vilja kliva upp ur badet... Och kameran förevigade detta dop.

Jag kunde inte längre resa så långt och vi fick leta smultronställen i närområdet. Dom bästa fanns på Djurgården och Lidingö, ja Lars brukade säga att vi semestrade i "inre skärgården".

När jag var nitton år var jag med och bildade Amnesty i Sverige. Sekreterare var en härlig tant som bodde i ett rödmålat hus i Djurgårdsstaden – där man väntade sej att få möta Tant Brun, Tant Grön och Tant Gredelin i gränderna – och där hade vi möten. Bodde hon kvar? Och levde hon fortfarande? Jag tog kontakt och hon i sin tur frågade en granne, och så kom det sej att vi hyrde Mildreds gula stuga ett par veckor under femton somrar. Den ligger vid en kringbyggd gård med paradiset lustgård i mitten: asfalt som Mildred hade förvandlat till en trädgård med syrenberså och allt. Man kunde välja mellan storstadspulsen i form av skrån och musik från Gröna Lund - att ligga på soffan och genom det öppna fönstret höra Sven-Bertil Taubes årliga konsert - eller från solsängen som Lars hade snickrat lyssna till tystnad och fågelsång på den andra sidan. Vi var i stan och på landet samtidigt. En planta från dom gula hallonen växer nu vid planket i Morgon-solens Café i vår trädgård. Mildreds ande svävar över dom.

Det första året skrev jag en sommardagbok. Internet fanns men detta var före det personliga bloggandets och reseberättandets tid så jag var tidigt ute när jag skickade den till vänner, i stället för vykort.

Jag bifogar dagböckerna från två somrar i slutet av 90-talet som "extramaterial". Den ena sommaren var en pangsommar, här kan man bli läsa hur vi gifte oss, och den andra regnade bort ...

Lika många somrar har vi åkt ut till Elisabet på Lidingö. En vecka i taget, från våren via högsommar till höst har vi upplevt gästfriheten i det stora huset på Spanarstigen högt över fjärden.

När vi kommit ut hit och burit in min säng i sovrummet tittade vi på varandra med glada ögon. Lars tog metspöet och vandrade iväg. Jag gjorde mej hemmastadd på "mitt Berg" som jag kallar den här platsen – med en blinkning mot det andliga... Här andades jag friare. Vi tre har trivts tillsammans, och vi bjöd in släkt och vänner att dela gemenskap och måltider.

Dom senaste åren har dom vuxna barnen flyttat hem igen. Men jag är ofta där i tanken, visualiserar naturen och utsikten som den skiftar under dygnets timmar. Jag sätter mej på terrassen med en tekopp, dimman lyfter över vattnet eller solen lyser mej rakt i ögonen. Nedanför räcket i lövskogen tittar ett rådjur fram, en hackspett hamrar på stammen bredvid och nötskrikeparet flyger, ja just det, skrikande förbi. Själv är jag med som en del av lufthavet. Eller så sätter jag mej på altanen på framsidan, det är eftermiddag nu och dags för kaffe och något gott till. På baksidan var det öppen rymd och bröstkorgen vidgades, nu är jag i en omfamnande miljö med låga pinjeliknande tallar runt trädgårdens buskar, gräsmatta och rabatt med rosor och vackra sommarblommor. Jag kan placera mej inne i huset också, då sätter jag mej i en skön fåtölj och tittar ut genom dom stora fönstren på båtarnas vita segel. Jag sätter på en CD med grekisk musik...

Hur konserverar man sommarlivet med sitt fågelkvitter in i vinterns ljudfattiga landskap? Med 80-talets blandband med musik som förebild har jag flera somrar spelat in kassetter med röster, ljud. Jag har smugglat in bandspelaren under middagar, musikstunder, naturupplevelser, och min egen röst har marinerats i bakgrundsljud och viskande vittnat om det som händer. Det första jag kommer att tänka på, och som jag vet att varje band innehåller, är klingandet från vindharpan som hänger på verandan till Elisabets hus. Den får mej att associera till tibetanska munkar, och så nämnde jag ju tidigare att platsen är ett Berg för mej ...

Inspelningarna har jag gjort i smyg, och Lars har fått kassetten i julklapp. I år blir klappen dom här anteckningarna som jag fört under året och vars innehåll han inte vet någonting om.

När jag läste att Råsundastadion slutgiltigt rivs och jämnas med marken tänker jag på landskampen mellan Sverige och England som Lars och min pappa såg där tillsammans. Dom klickade direkt kan man säga. Som gammal fotbollsspelare blev han som ung på nytt när han gav sig iväg med den nya familjemedlemmen. Pappa hade som alltid en chokladkaka i rockfickan, och han tog fram den i pausen. Efteråt hade dom trängts i tunnelbanan med engelska huliganer.... jag blev orolig men förstod att det hörde till upplevelsen.

Numera går Lars med Josef och Jakob och ser matcher på Friends Arena i stället. Vi äter middag här innan och jag känner mig lika uppvärmd som dom! Ingen glömmer Zlatans *bicicleta* i invigningsmatchen mot England...

Min mamma blev dement. Hennes sista levnadsår, eftersom pappa hade dött, fick hon bo på en avdelning på det nybyggda Dalens sjukhus. När jag växte upp låg här ett kolonistugeområde och hela familjen brukade promenera hit och insupa blomsterprakten. Än i dag kan jag känna den krispiga doften av ringblommor om hösten.

I början på 90-talet talade man inte högt om demenssjukdomar, ingenting om forskning som bedrevs eller om anhörigas roll. Alla berörda fick klara sej bäst dom kunde. Vi också.

Mamma och jag hade under en period i livet haft ett komplicerat förhållande. Märkligt nog fick jag "tillbaka" min mamma under hennes sista levnadsår, och detta mirakel skedde genom Lars. Hur gick det till? Det vill jag berätta om.

Sorgen efter pappa, samtidigt som mitt forskningsprojekt hade avslutats och gruppen skingrats, fick marken att gunga under fötterna och jag blev fysiskt sämre. Jag kunde inte resa till andra sidan stan och hälsa på henne. Jag darrar i kroppen när jag tänker på detta. Under åren som hon insjuknade märkte jag att hon litade på mej, men den hon hade fullt förtroende för var Lars. Så kom det sej att han så gott som varje söndagseftermiddag hälsade på Evy, det blev en ritual med väntade och oväntade inslag. Vi visste inte om hon skulle sova eller vara vaken men onåbar, eller vara klar i huvudet och med en gest mot med-patienterna presentera Lars: "Här är min nya man!" med ett leende och drottninglik hållning.

Hemma väntade jag vid telefonen. Skulle den ringa? Oron och spänningarna löstes upp som ett trollslag när jag hörde hennes röst. Hon var ivrig med orden och ibland förstod jag inte sammanhangen förrän efteråt när Lars berättade vad som lett fram till vad. Hon identifierade sej med mej, och vi delade systerligt på min man. När jag säger detta känner jag den villkorlösa gåvan vi gav varandra, uppriktigheten, dom enkla orden: Jag ska bli författare! och mitt svar: Å vad roligt! Sen kunde hon klaga på att Lars kom för sällan, att hon naturligt nog ville att hennes man skulle komma oftare.

Forskningsresultat kring demenssjukdomar har kommit tätt på senare tid. Nyligen presenterades en undersökning som visade att sånger och melodier som vi lyssnat på och tyckt om i ungdomen påverkar hälsan positivt och minnen kommer upp till ytan. Intuitivt visste jag detta redan då, och jag sjöng in sådant som "Jazzgossen" och flera melodier av Evert Taube. I yngre tonåren lärde jag mej spela gitarr och till mammas förtjusning sjöng och spelade jag mycket av honom.

När Lars kom till sjukhuset och satte på bandet blev det varje gång som ett uppvaknande. Hon såg sej omkring och frågade: "Var är Britta?" Efteråt blev det läge att skjutsa in henne på expeditionen och ringa upp mej. (Nu övergår min diktamen i ett nynnande på "Coimbra skön och rik, dit namn är som musik"... och jag blir lugn och glad.)

Jag har hittat en skatt bland mina sparade band. Det är en inspelning av ett telefonsamtal med mamma på Trettondagsafton. Det är bara min del av samtalet som hörs, mina ord, min andning och mina skratt. Men jag minns, och det jag inte minns fylls i av den intervju jag gör med Lars sen han kommit tillbaka och ivrigt berättar om det händelserika besöket denna helgdagsafton.

Det är konsert med Skärholmens Dragspelsklubb och salen är fullsatt. Stämningen är på topp, ingenting är förutsägbart – ett vårdbiträde dansar med en gammal man i rullstol och han sjunger för full hals. Det är livets show à la Fellini tänker jag, alla åldrar inom oss samsas och ges utrymme. En fest för livet.

Och jag får en förklaring till mitt skratt i telefonen som till slut övergår i ett utrop: "Jaa, men dej har jag alltid älskat, mamma!" Enligt Lars hade hon då sagt: "Du har haft många kärlekar!"

Du behöver inte åka, sa jag ibland. Jag vet det men jag vill, svarade han. För min egen skull.

Och framtiden då? Jag har läst mej till nya tankar om åldrande, och en sådan tankestruktur är den här. Det går inte att veta utifrån ett *nu* vad som skall hända *sen*, av den enkla anledningen att både omgivningen och man själv förändras och inte är samma personer *sen*.

Men jag ser att trådar i vårt gemensamma liv löper vidare fastän tvinnade på ett annorlunda sätt. Jag vill poängtera att Lars alltid förmedlat till mej att äldre kvinnors ansikten är mer attraktiva än ungas, i den mån jag har känt annorlunda är det mitt eget problem... Så det är kanske naturligt att när han sökte kursen "Seniorer Natur och Kultur" på Skeppsholmens folkhögskola hamnade han som ensam man bland 16 kvinnor! Dom har varje torsdag gjort långa vandringar i det fria i Stockholm med omgivningar, och i höstas fortsatte dom att vandra i egen regi, nu som ABF-cirkel. Jag tänker på den soliga eftermiddagen i vintras när dagsmejan fick istapparna att droppa från taket och jag öppnade för den långa rad av påpälsade människor, med och utan stavar, som avslutade sin utflykt här i trakten. "Det är oss som du får dela din underbara man med!" utropade man med en mun.

Jag har lärt känna kvinnorna på avstånd kan man säga, och några är på väg in i den högläsningsgrupp vi startade för många år sedan – vi kallade oss "Läsarna". Han som styrde upp det hela har flyttat, men kärnan finns kvar. Det blir möten i trygghet och överraskningar.

"That voice!" Jag hör inom mej den holländska kvinnans förtjusta ord när vi vilade ut hos vännerna efter bilolyckan. Hon hälsade på ibland, och hon ringde innan och fick tala med Lars i telefonen. Han har en härlig röst, en basbaryton har jag tänkt dom gånger han vågar sjunga. Jag njuter av den när han läser högt för oss, något som han själv tycker om att göra. När vi inte har en lämplig högläsningsbok på gång blir vi olyckliga. Det hände nyligen när han blev förkyld och tappade rösten totalt, och jag kunde inte ersätta honom eftersom min egen bara håller för ett par meningar i taget.

Från rösten som instrument till musiken. Musikstunderna, musikalsk salong skulle man också kunna kalla det, började första gången när flöjtisten Erik kom in genom dörren, klädd i röd- och vitrandig T-shirt. Jag glömmer inte den uppenbarelsen för det var tio dagar efter mammas begravning. Upplevelsen av levande musik där ljuden från andningen ger en extra dimension till lyssnandet, den var stark och beroendeframkallande.

Vi har lyssnat till många flöjtkonserter, men också cello, sång, violin och piano. Pianot var en fin keyboard som lät tonerna flyga upp på övervåningen och alla utrymmen fylldes. Vi var hänförda.

Förra veckan, när vi bodde i vindsvåningen i stan, passade vi på att bjuda dit en valthornist, nej *naturhorn* ska det heta. Jag hade sparat henne till det här tillfället när det skulle finnas rymd. Hon hade orkestern förinspelad på sin dator så vi fick vara med på Drottningholms-teatern där hon var solist i somras...

Det är inte bara publiken som uppskattar det intima sammanhanget, musikerna gör det också. Nästa gång blir det dragspel. Jag glömde bort gitarrerna och bouzokin som vi också haft på besök!

Musikstunderna inspirerade mej förr till att komponera några sånger själv. Kanske tiden är mogen att låta sej inspireras igen...

Vilken tråd ur livsväven ska jag nu följa? När vi flyttade hit hade vi varit på jakt efter ett hus med vardagsrum i vinkel och kryppgrund, så att jag skulle få en inomhuspool. Då och då har jag frågat Lars hur mycket jord han grävde ur med sin spade, och siffran är så otrolig att jag glömt bort den. Tio, tolv ton, säger han. Först tror jag honom inte men jag får ge med mej: det var flera kubikmeter jord i högarna som tornade upp sej utanför fönstren. Gjutningen och resten efteråt gjordes av proffs.

Den är djup och vattnet når mej till nyckelbenen. Barn i alla åldrar har lekt med oss i vattnet, även om jag på senare år bara kunnat doppa mej eftersom vattnet är för tungt för andningsmuskulaturen. Men känslan ... och den har Blom nu vågat pröva : "Det är ju varmt!"

När vi förra året beslöt att renovera duschrummet blev det som att återuppleva byggandet av poolen. Lars idéer om inredning och mina råd om färgsättning gjorde detta krypin till ett hav, ett Medelhav där vattnets strilande försätter en i ett annat element, med vågor och vitt skum på topparna.

Nästa tråd är också blå, fast ljust blå. Den tillhör en klänning som mamma sydde till mej när jag var fyra år gammal. Den tar så liten plats i linneskåpet att den fått hänga med, jag har blivit glad varje gång jag rafsat om där inne och fått tag i den: Är den kvar!

Har jag berättat om Lydia, en av kvinnorna i den ugandiska familjen, och hennes tre små barn? Jag hade tänkt att mellanbarnet Ese skulle få klänningen när hon vuxit i den, och nu kom den dagen. Den här scenen fick Lars se: Ese i den ljusblå bomullsklänningen med puffärmar, smock runt bröstet och vid kjol snurrar runt, runt, hon är en prinsessa. Lydia och jag står och omfamnar varandra mitt i rummet. Genom tårarna säger Lydia: "Jag kommer aldrig någonsin glömma dej Britt-Marie, jag kommer alltid minnas dej när jag ser Ese dansa!" Det var första gången jag såg mej själv utifrån, när jag inte längre går omkring här på jorden. Jag fick känna mej som en länk i en kedja mellan generationerna.

Lydia vill veta mer om min mamma, så att Ese ska förstå när hon blir stor. Jag tänker leta fram några foton på mej och mamma när jag var i den åldern. Det har funnits ett sådant på mej i just den klänningen, men det är borta. Mina systrar minns den väl. Hjärdis säger: "Sydde hon inte om den av en skjorta?" och Marielou tror bestämt: "Hade du inte den på dej på bröllopet?"

När jag började skriva var det vinter. Under året som gått har årstiderna avlöst varandra, nu släpper vintern sitt tag igen, och den tama koltrasthonan som fått russin och äppelbitar hittar själv sin föda i form av frön och maskar som hon drar upp ur marken. Apropå mat, vad ska vi få till middag idag? Vad vi äter har blivit både viktigare och mer lustfyllt med åren, sinnena har skärpts. Vad sägs om Bosarpskyckling i ugn, med varm sallad på svarta bönor och rostade rödbetor, morötter och lök... "Gulddraken" till bästa krog ska snart delas ut och jag nomi-nerar den skicklige kocken i vårt kök.

Kanske ska jag sätta upp skylten "Chez Lars" på dörren...

APPENDIX
Två somrardagböcker

DAGBOK SOMMAREN -97

18 juli

Fjärde sommaren på Långa Gatan. Jag tittar på allt både ute och inne, ler inom mig igenkännandets mjuka leende, noterar förändringarna: Nya tallrikar i glada färger, den visa indianen inom glas och ram, en skatunge med sin mamma – äppelträdet och bärbuskarna och allt det andra gröna som växt sig för högt tycker jag, de skymmer solen! Men de darrande solfläckarna genom lövverket utanför vardagsrumsfönstret i nordväst, de börjar hoppa på boksidorna jag läser vid samma tidpunkter som tidigare. Här finns bara goda vibrationer, tänker jag.

”Let us put our minds together and see what life we will make for our children”, säger indianen.

Titta en trollslända! Vi ligger under stora lövträd i närheten av Rosendahl. Det är de stora ekarnas landskap, de låga kullarnas rundade horisonter, halvhögt svepande gräs. Solen silar ner genom kronan på den höga asken – asken som med sina utsirade blad ser ut att höra Medelha- vet till men som är vår kulturs urträd Yggdrasil. I motljuset från träden dansar en knottsvärm av något slag, som eldflugor. Jag har pläden på mig för det blåser litet och jag är alldeles lycklig. Jag har handen på Lars huvud och bredvid honom böjer sig ett gräs. Jag böjer ner gräset ytterligare och det får stryka sig mot Lars ansikte. Men det killar, han tycker bättre om mina fingrar.

Vår bil får ju stå överallt. Flera andra ställer sig före och efter den. även på den andra vägkanten och snart kommer en parkeringsvakt, ryktet går och folk springer tillbaka, ivrigt prat och startande motorer. Vår pastorala idyll...Men det är ju Allsång på Skansen i kväll. Jag känner gemenskap med denna invasion av människor på ön. Gemenskap med Lars, gemenskap med allt. Jag får en persika av Lars, den kostade nio kronor och det är en söt frukt som smakar fulländning.

Utflykt till Vårdshuset när molnen skred precis under solen. Lars hämtar broccolipaj till mig och spagetti carbonara till sig och inte kunde jag ana: Sprött och tunt pajskaal med massor av ljuvlig fyllning, en mördegskopp med sallads dressing, orangerosa, flera sorters sallad, en kvist oregano, tomat, svarta och gröna oliver, gröna vindruvor, en apelsinklyfta. Dessutom servetter och ett tjockt sugrör (nödvändighetsartiklar som jag saknat). Och över alltihopa lyste nu Moder Sol!

Minns fläderblomsdoften jag kände när jag öppnade fönstret efter ankomsten hit, svagt. Nästan överblommad.

19 juli

Eriks flöjt dansar nedför trappan från videon i Elias rum. Ingrid, som debuterade som författare sent i livet, har varit här. Hon fyller 95 år i år, hon är en vacker kvinna med mycket humor, de bruna ögonen kände jag igen med detsamma, ja hela hon med den klarögda rösten, och leendet. Jag har skrivit om "Ingrid" i en novell. Hon är en gammal kvinna som klarar sig helt själv och som bor i något som varit bagarstuga för länge sen. I novellen får hon hjärnblödning. Därför känner jag mig nu som om jag håller på att få hjärnblödning, eller nåt liknande... Eller att jag har en kräfta inom mig, en svart kräfta som spritt sig genom hela bålen, ut i bröstet. Min personliga myt som Sten skulle säga, en myt som jag skapat själv från min barndom. Att jag stän- digt bär på en inbillad skuld av att ha önskat och framkallat mammas sjukdom samtidigt som jag älskade henne och ville ha henne kvar! Det känns som om jag är tjugo år igen – som jag var då jag först träffade Ingrid – jag har drömt om Viktoria, kronprinsessan.

Häromkvällen kom Josef med sin familj. In genom dörren kommer en glad och lurigt leende ung man i storprickig fotbollströja, med handen bakom ryggen och stolthet i blicken, han kommer rakt fram till mig och sträcker fram en stor bukett blåklockor. Och sen en varm kram förstås. När allihop ätit middag i trädgården sitter vi här inne och ser på TV. Amira utbrister: Alla sitter tillsammans och ser på naturprogram! Josef utforskar allt utomhus och inomhus. Med kännarens lätta handlag försvinner han nästan i bärbuskarna.

Blåklockorna står fortfarande utslagna och fräscha i köket. Höga skrik från berg- och dal-banan letar sig in genom fönstret. "Du är ju författare", sa Ingrid i dag.

PS: Ingrid berättade om hur det var när Mildreds hus revs och byggdes upp på nytt igen. Hon skriver om det i "Tegeltaket". "Jag hittade ben, människoben, ja det har ju varit en kyrkogård här", säger hon.

Och jag som lyckats glömma att vi bor på en kyrkogård!

23 juli

Utländsk sommar igen. Jag låg naken på baksidan med överkroppen i skugga men rumpan och nedåt i brännande sol, såg på den belysta klängrosens sirliga bladverk mot himlen blå som en ballong. Något suddigt i luften, dallrande, och jag upptäcker att det gröna planket blivit ljus vitgrönt. Inte grönvitt utan vitgrönt.

Hetta.

När vi kommit hem i lördagskväll och jag lagt mig i arbetsrummet, öppnade Lars balkongdörren och visade på månen. När jag klev ut på balkongen såg jag den, stor och gul och full och det var fortfarande ljus men dämpad färg på himlen och jag kände att jag varit borta på semester, fått nya ögon.

Igår hämtade Lars Josef och de "gjorde" Gröna Lund. De har en hemlighet tillsammans nu. Vad är en lund? sa Josef när de kom hem. Men först hade han sagt med triumf: Vi har varit på Gröna Lund och haft roligt!

Jag höll på att glömma – idag kom Lars in i sovrummet med den brungulrandiga tigerkatten. Ett drottningbesök hade inte fått mig bättre till mods. Nu är det bara att vänta och se.

1 augusti

I söndags vaknar jag till finväder – fast det skulle det ju inte bli! Vi åker till vårt ställe vid Café Brygghuset i Edsbergsparken, lägger madrassen i gräset utmed träden och snåren.

Som ett skydd i ryggen med framsidan öppen mot vattnet, slottet, människor på cykel eller gående, sjöfågel och fontänen, det svalkande bruset. Solen ger glittervågor och de skogsbeklädda landtungorna upplöses i dis.

Hans Axel Holm skriver i DN en märklig historia om den bit ängsmark han ärvt, sig själv hittills ovetande, utanför Neustadt i det gamla Mecklenburg. Lars läser med sin goda berättarenhistoriaröst så att jag blir intresserad – hemma hade jag inte läst den till slut. Bakom oss växer en stor måbärsbuske, jag tänker på den vi fick av Amal till förlovningsdagen och som nu brer ut sig i ett snår vid Lejonplatsen, onåbar och hemlig eftersom allt vuxit igen.

Lars hämtar chokladtårta till sig och citruskaka med maräng, ljummen, till mig. Jag dricker fläderblomssaft och spinner.

Två dagar i veckan har Lars gett sig ut på äventyr. Styrt bilen mot skärgårdsvatten där havsöringarna går stora som sälungar, ja det är säkert. När han kommer hem den första morgonen berättar han fortfarande uppjagad om hur han gått vilse, gått vilse på Singö när han skulle ta sig den korta sträckan från bilen genom skog ned till vattnet. Fåren som stod och bräkte i en hage vid sin fålla, var det en hallucination?

Abborren smakar ljuvligt till lunch.

När han åker till Ingarö ett par kvällar senare tänder jag lampan i fönstret, låser alla dörrar och stänger sovrumsdörren. Sover dåligt och är uppe och tassar flera gånger. Inte visste jag att Lars åkte hem efter att ha provlegat i bilen stund, upptäckt "vad fånigt att ligga här" och åkt hem...

"Det var väldigt vackert i det där naturområdet", säger Lars och ruskar på huvudet. Han har sameansiktet på.

5 augusti

I söndags märktes det att luften var augustis, att värmen var augustis. Du åkte till Järna och jag var med dig i tankarna. På eftermiddagen låg jag på den nyfärdiga altanen med markisen som skuggar och bildar ett rum av luft och ljus. Jag hade free-stylen i örat för på radion gavs "En Mölna-Elegi" av Gunnar Ekelöf, samma radioteaterversjon som vi lyssnade till den första sommaren, där vid Gyllebo på Österlen. Han blandar högt och lågt som det heter, stor visdom och barnkammarramsor och våra bästa skådespelarröster drar mig in i spelet: "vindsus och vågstänk/vågsus och vindstänk" illustreras med porlande vatten och jag tänker att en liten fontän skulle vi ha! Samtidigt som jag lyssnar till vattnet sitter du vid en liten damm hos antro- posoferna och lyssnar till vattenstegens fontän. Du åter broccolipaj och ser fem människor jonglera med bollar på gräsmattan.

När du kommer hem har vi båda fikat men är törstiga. Jag öppnar kylskåpet men det enda som finns är champagnen. Jag vänder mig till dig: Ska vi göra det nu?

Jag lägger på olivduken, du kommer med en bricka och där tronar en färsk ananas. En exotisk blomma!

Efteråt sjunger Evert Ljusberg "så blank var aldrig Halvars Lotchen" genom den öppna verandadörren. Jag får tårar i ögonen när jag berättar det här för det var så skönt och fint därute när vi gifte oss. Vid det laget var vi lite berusade och jag låg på soffan och nästan somnade av Mozarts toner. Somnade? Jag var fullständigt närvarande, inga tankar egentligen.

Senare tänkte jag att det var nymånetid och att jag ville så en förhoppning: Vi ska träna på att stå upp för den vi är, att säga ja och säga nej. Skål för oss, min älskade make!

Har du sett att det finns flera stora röda smultron vid dammen?

12 augusti

"...Den kvinna som lever sitt liv i Stockholm..." som Eva Dahlgren sjunger om, den sången tänker jag på nu vid öppet fönster ut mot Maria kyrka. Tre mammor med bebisar har slagit sig ned på gräsmattan, håller i varsin klump som alla är kala på huvudet, riktiga skinheads som du sa. Människor går, cyklar på gatan nedanför, bilar hörs i bakgrunden på Hornsgatan och det är varmt.

Jag låter Frode Fjellheim jazzjoka ut i hela våningen. Han har uppträtt på Vattenfestivalen och nu känns det inte alls som jag missat honom.

Vi kom hit i förrgår och på kvällen kunde jag genom fönstren se fyrverkerierna. De fyras av från två prämar och det bar sig inte bättre än att det ena syntes ovanför trädtopparna till vänster om kyrktornet – och det andra till höger om det! När de sista solarna dalat ner bakom träden böjde jag mig ut och en sydländsk doft kom emot mig i den varma nattluften. Fanns det månne en espressobar i gatuplanet? Den stunden var jag inte här utan på en utländsk gata. Jag får lätt sådana upplevelser och jag förundras över dem.

28 augusti

Puh... denna morgon går jag ut i det fortfarande daggvåta gräset – gräset som du klippte i förrgår efter skyfallet som kom äntligen – iklädd bikini, solglasögon och skärmmössa. Solen bränner redan men fötterna får svalka. Jag ställer mig vid plommonträdet och hälsar dagen. Det känns nästan oanständigt att i slutet av augusti stå naken i trädgården, att bara stå där med näsan mot solen.

Men det är först nu som vi sitter ute på verandan på kvällen när det blivit mörkt (vi är för bortskämda som du sa igår), det är först nu jag tar på mig de vida, tunntunna kläderna vars enda uppgift är att skydda mot solen, det är först nu man förstår att sommaren är den längsta i mannaminne. Vindruvorna hänger i mattblå klasar vid verandaväggen. Dillen har mognat, ringblommorna vissnar ser jag när jag går runt och nyper lite kryddblad som jag smakar på, tar en mogen

tomat och njuter av smaken. Minns du rabarberkrämen du gjorde för en vecka sen, godaste hittills under sommaren?

Vi har delat med oss av verandan: Lena och Jonny har varit här, Josef och Amira och Tord och Amal, Marie-Lou och Omer och Holger. Fast jag är insnallad i parkas för vinden har varit västlig och frisk. Jag minns den västliga vinden som slitit i markisen, ändå hett!

Utanför trädgården pågår bombdåd, OS-hysteri och diskussioner om de sextiotusen tvångssteriliseringarna mellan 1935 – 1975.

20 september

Du är i Bryssel och sitter utomhus på kvällen i bara skjortärmarna. Hörde du att jag använde ordet "utomhus"? Det beror nog på att jag nästan bara är inomhus nu – nu när man varnar för nattfrost och det blivit kyligt efter regnskurarna och så småningom skyfallen som avslutade sommaren. Jag ska binda upp tomaterna så att de inte ligger direkt mot marken, annars tror jag att vindruvorna klarar sig bra bakom sina jättestora blad och likaså de många röda plommonen, massor av mogna sådana nu, och mangolden och allt det andra som finns i grönsakslandet ännu.

De här snabba omställningarna märks även på andra sätt. Vem tänker längre på OS-ansökan, fotbollsfiaskot i Wien, Prinsessan Dianas begravning? Nej, nu har riksdagen öppnat och budgeten lagts fram. Men att du fyllde år för en vecka sedan och vi hade en skön och rolig fest, det kommer jag ihåg. Och grannen Lasse gick förbi med hunden idag och pekade mot det blivande potatislandet: Snart blir det till att ta upp färska potatisar!

Arne Jarrick, en av de sista sommarpratarna i år, berättade: "Vi hade kommit ned till sommartorpet och jag satt med in sjuårige son och tittade ut över sjön. Det var alldeles tyst. Det är sällan jag känner frid, men nu gjorde jag det, och jag sa det till min son. Jag sa också att jag inte visste hur jag skulle kunna behålla den här känslan när jag kom tillbaka till stan i höst, tillbaka till jobb och tiden som flåsade mig i nacken.

"Men pappa", sa han, "låtsas att du är en kamel. Pucklarna fyller du med lugn och ro och sen har du hela vintern att ta av".

"Och fastän jag visste att min oroliga själ inte skulle klara av att bära kamelpucklar så var jag totalt lycklig". Så sa han i sommarprogrammet. Och jag vet att vi kommer att få brittsommar, och "vinter" heter från och med nu "kamelsommar". Det är bara att spana ut över sjön och höra tystnaden.

DAGBOK SOMMAREN -98

30 juni

Förvirringstid. Jag längtar efter ett tillstånd där jag färdas, i sakta mak mot öppen himmel. Nu är himlen aktiv men orolig. Vita moln som tornar upp sig som höga gubbar av olika fason och ovanför tjocka slöjmoln som tätnar under solen. Och någon har målat med akvarellfärg, gråa nyanser här och där.

Lars kom hem på lunchen, drog fram en gul dyna och la på trägolvet. Jag föredrar killarnas fotbollsljud framför den där gräsklipparen! sa han. Sannerligen ett understatement. "2 – 3" ropade grannens Patrik. "4 – 2" hördes hans kompis. Fotbolls-VM i Paris smittar av sig och jag ligger i solen bakom vårt hus men är i sinnet i Frankrike.

Ska man vara här-och-nu eller tänka sig bort? För att minska förvirringen, menar jag. I grönsakslandet har allt kommit upp utom persilja och vår vanliga sallad. Vad menar den med det!

14 juli

Lars har varit hemma i Hede i helgen. Kommit tillbaka med upprymd glädje, uttring på Vässäter-sjöarna i spöregn och slokhatt och med en kompis som bakfull medfiskare. Det är intensivt sommar, svensk sommar med blåst och solglimtar och dofter från rosorna (jag har klippt av två idag och tagit in).

Sommarprataren i P 1 spelar "Har du visor min vän, sjung dem nu" och det är en pålitlig bit, stark och sentimental. Jag fylls av skapande inspiration och alla mina årsringar, mina somrars årsringar, visar upp sig skamlöst som en utslagen pion! Allting pågår samtidigt och hur allt detta kan få plats

i mig förstår jag inte, och det gör det inte heller för jag håller på att sprängas. Ett fyrverkeri – efteråt dalar blomblad från rosbusken ner och sprider sig på jorden.

I ett sådant här tillstånd ska man ta ett ordentligt tag i tyglarna och bara släppa efter lite. När Lars kommer hem från biblioteket styr jag fram mot en bok och så äter vi gemensamt ur en smaskig ordsäck.

18 juli

Berättade jag att jag fick röding till middag när Lars kom hem? Uttrad röding och doft av sjö och myr och blöta kläder för det hade regnat.

Jag har legat på bänken på altanen och lyssnat på radiotriller. Samma utsikt som förra sommaren men nu blåser det och sol bara då och då. Apropå vädret: igår plockade Lars jordgubbar på Ekerö och en utländsk kvinna sa: "Jordgubbarna är sura för att de har fått för lite sol, vi människor är också sura när vi får för lite sol". Men mycket jordgubbssylt blev det!

Amira ville inte åka hem efter dagsbesöket här. Hon räknade ihop att vi gjort sex saker. Efteråt sa Lars till mig att "det var sju saker för vi satt och slog med en sked i golvet också".

Amira har mycket humor och kaskader av pärlskratt kring sig. Det blev våfflor på altanen och solning efter badet och Amira hämtade tigerkuddar och la sig på. Där satt vi och drack flädersaft och åt smultronmuffins som Amal skickat med. Det var så gott så det krullade sig i munnen.

I natt somnade jag gott för Nelson Mandela och Graca Machel gifte sig igår i Kapstaden på hans åttioårsdag. Det goda flödar. Igår kväll när himlen var mörktung av regn grillade Lars lax och fläskkarré och kokade världens godaste färskpotatis till (från Ekerö) och denna middag krullade sig i *hela kroppen* och vi var bara leenden.

Jag tänker på Amals kommande barn, ett par veckor kvar. Och att snart kommer Lars hem från teatern om Nils Holgersson och jag är så NYFIKEN på hur fantastisk de har fått till den.

23 juli

Idag börjar Djurgårdsveckan med utflykt till Rosendal. Jag ligger i bilen och ser ekarna och de blommande lindarna och lönnarna och alarna och almarna och askarna och alla de andra träden, stora och mörkgröna som aldrig förr. (Jag som undrat vilka de gulblommande träden var fick läsa

om det i DN senare idag där det var recept på lindblomssås till kyckling.) Vi såg på håll trädgårdsutställningarna med skulpturer och Lars ritade "stuga" i fonden. Sol men blåst. Vindflöjlarna således igång. Två ridande poliser.

Lunch i paradiset, dvs Mildreds trädgård. Varmt och ljuvligt och efter filmjök med björn- bärshalon och vinbärsklasar i socker lägger jag mej på bänken, den vackra snickrade Larsbänken och även här har allting vuxit mer än manshögt och grenar vippar ner över ansiktet och genom bladverken är himlen blå. En skata hörs och jag säger att skatfamiljen hemmavid syns alltmer sällan men kanske detta är skatan som fanns här förra året? Så här blir tankarna när det är semester.

För igår kom vi äntligen hit fast jag knappt trodde det skulle bli av. Allt är som det alltid varit men också nytt: några vackra böcker, ett svart piano (som ser trevligare ut när man fäller upp locket och de vita tangenterna blottar sig). Jag lyssnar på sommarregnet som risslar på flådern utanför fönstret, senare skvalar det. Mot kvällen darrar solfläckarna in genom trädets grenar och solmyggor svärmar därunder.

Jag får bara inte glömma förrgårsdagen hemma. Den med vindstill och Medelhavsvärme och Lars sitter och läser i solsängen, reser sig och säger "sköönt" och så är det hela långa bikinidagen tills jag får sprängont i huvudet och inte bryr mig om nånting. Inte ens att det molnar på.

PS. Idag hörde jag en syrsa där vinden gick i de höga gräsen. Och Lars såg en husbåt ute på vattnet – då tänkte jag på när jag var tio år och vi var på husbåten i Dalsland. Henry och Dorrit och pappa och Hjördis och jag hoppade i vattnet och simmade och plaskade runt...

26 juli

Tavlan med den vise indianen är borta från väggen i år men på två A4 har Mildred med vackra bokstäver gjort en avskrift av en text funnen i en gammal kyrka i Baltimore daterad 1692. Den heter "Desiderate".

..."Om du jämför dig med andra kan du bli bitter och inbilsk, ty det kommer alltid att finnas någon som är bättre eller sämre än du. Gläds åt det du uppnått och åt de planer du gör upp. Gör det du gör med hjärtat, hur oansenligt ditt arbete än är. När lyckan skiftar är det ett beständigt värde" ...

..."Mottag sorglöst vad åldern för med sig, uppge utan bitterhet ungdomens attribut. Utveckla din själsstyrka, så att den kan bli din vid en plötslig olycka, men plågas inte av fantasifoster. Mycket ängslan föds ur ensamhet och leda. Behåll en sund disciplin men var mild mot dig själv" ...

..."Förbli således i fred med Gud vad du än tror om hans existens, vad du än upptas av och vad du än åstundar. I gatularmet, i livets förvirring, förbli i fred med din själ. Med all sin förljugenhet, sin möda och sina skingrade drömmar är denna värld alltjämt härlig".

31 juli

Efter förmiddagens störtregn klarnar det upp och under en dramatisk himmel, stark vind och solglitter på vattnet skådar jag äntligen "Standing Stones" uppe på Edsvik Konst och Kultur. Inne i den ena av Pål Svenssons höga stensulpturer finns en ellipsformad pelare. Jag tränger in överkroppen innanför skulpturens yttre och kramar pelaren, därinne jojkar jag och ett eko omsluter mig. Lars läppar smakar gott, hans hud luktar gott i vinden.

Igår tittade solen fram allt oftare tills vi satte oss på altanen. Pröva kanel på filen! sa Lars. Jag drog rödavinbärsklasar genom socker på ett fat och repade dem mellan tänderna. Jag läste flera gånger kortet från Josef. Tjugo skära rosor i en glasskål från en åttaåring får hjärtat att klappa. Lycka.

Det är fyra dagar sedan vi två dagar för tidigt lämnade Djurgården – via Bröstmottagningen på Radiumhemmet. Jag hade upptäckt en knöl i bröstet på helgen. När jag ligger på britsen utanför läkarrummet och väntar på min tur bläddrar Lars i ett exemplar av Tidskriften 90-TAL han hittar där. Visar mig foton på konst som en artikel är späckad av. Jag suger mig fast med blicken och gläds invärtes åt det jag ser. Jag blir väl mottagen och jag klarar mammografin och även om jag inte fått besked ännu känns det jättebra. Jag är stolt som en tupp att jag kunde gå mot rädslan. Jag klarade t.o.m. att gå in i lejonets kula och upptäcka att Radiumhemmet inte har den gamla lukten längre, där är renoverat och personalen är solbränd och förmedlar att det finns ett liv trots cancersjukdomarna.

PS. Vi har nyss läst färdigt berättelsen "Nåden" ur "Merabs Skönhet". Det blev till att skratta för nåden tog han Lundgren emot först när prästen vred om hans arm bakåt och de hade slagits både länge och väl.

6 augusti

Sommarfotona dansar in och det ser ut som det ska på sommaren, bara färgen fattas på mig. Därför lägger jag mig på altanen och vänder ansiktet mot solen för idag är himlen klarblå (och jag låtsas att det är dagg i gräset fast jag vet att det är nattens regn). När Lars kommer hem på lunchen uppmanar jag honom att ta av sig skjortan. "Är det inte för djärvt?" svarar han.

Släkten föder barn. Igår fick Amal en son på 4,35 kilo och förra veckan kom Najat till Sverige med sju månaders Shireen. Ännu har jag inte hört bebisen skrika, men jag har sett Shireens underbara ansikte med de mörka intensiva ögonen, det vackert välvda bakhuvudet och hela hon en behändig sötnos. Lars bar in henne till mig som låg på sängen och det första jag såg var de nakna benen med valkar kring låren, och blöjan. Jag blev omtumlad. Minnen av mamma Najat i samma ålder bakom näthinnan när jag skulle sova, och hur jag undervisades i att knyta fast ett barn på ryggen med en sjal när jag hjälpte till vid mödra-hälsovården i Dar es Salaam.

Jag har redan glömt det vi båda kände för några dagar sedan: Den ledset ilska oron för att hösten redan skulle komma, att sommaren blåst förbi utan spår.

9 augusti

Vi får skjuta upp trädgårdspartyt en vecka. Ändå en rik dag: Först en tur till Rappnes – med glasspinne i blomsterbersån – och Lars säger att "Himlen har fått en sån konstig färg". Jag svarar "Vardå?". "Den är helt blå", och så är det.

På med bikinin och ut i trädgården. Krister Henriksson är siste Sommarpratarn i P 1 och jag har förväntningar. Kan han göra det igen? Han avslutar med "skröplighet, skönhet och talang", vilket är det han tycker bäst om i livet, och det blir Maria Callas i "Laurettas aria". Den sätter en känslostark punkt efter hans bilder av sig själv som åldrad, jo han tror nog att han skall klä i sina tillkortakommanden trots allt och det han fått i arv av sin pappa, gjut-järns pedal till symaskinen av märket Singer... Jag känner mig vitaliserad av detta BERÄTTANDE. Jag har varit med om något som Lars också var med om: "Jag tog hjälp av Krister Henriksson för att tya att diska". Minns nu rysningen och den djupa sucken som undslipper mig när det sista han säger i programmet är: "Den där pojken med snorspår kommer säkert att hälsa på mig igen".

16 augusti

En stark västan blåser undan molnen. Lars är med Jonny och Lena och tusentals andra vid Sjöhistoriska. Förr betydde den konserten i det gröna sommarslut för mig. När det känns så ska man ordna en fest! Som igår när vi var tolv vuxna och sex småryss på saft- och kaffe- kalas här. Känner mig "bakis" av gemenskap om man nu kan vara det. Det är nåt visst när åldrar blandas, vitalitet, förundran och glädje. Josef kom uthoppande: "De andra kommer sen!" Då satt redan Robin och hamrade på en spik och Dennis i knäet på mamma. Amira vände bort ansiktet och tycker inte alls om att lillebror har kommit och stjal all uppmärksamhet. Svårt att låta bli att ägna sig åt en tiodagars baby! Och Shireen som med sina stora ögon hypnotiserar en ...

Det känns som om jag har upptäckt Amira i sommar. Vi satt på min sängkant och red galopp på "Flugan" och hon visar mig hur man håller tömmarna och jag som aldrig ridit på allvar själv känner mig stark och modig. Barn kan sannerligen inge trygghet.

24 augusti

I år har man kunnat säga "Det är bra för potatisen!" Potatislandet togs i bruk för första gången och Lars grävde ned en sort som heter Marie, och glömde helt bort att jag tjatat om mandelpotatis. Jag var besviken till en början.

Nu har vi hackat upp potatis till många middagar. De är släta, tunnskaliga och mycket goda. Idag kommer jag ut i köket och Lars pekar på ett fat: "de ser konstiga ut". Jag ser på de långsmala, eller de rundade med utskott på och hinner tänka att "vad var det jag sa, odla potatis bredvid en starkt trafikerad väg".

Just när jag funderar på vad jag ska säga kastar jag en blick på Lars som med en lurig min säger att "det är mandelpära".

Så ska här bli surströmming!

